

Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske
Forbundet af 1948, *Landssekretariatet*
Tegl rdsstr de 13, Postboks 1023, 1007 København K.
Tlf.: 3313 1948, Fax: 3336 0083 SE nr.: 23 07 25 13
Medlem af ILGA (International Lesbian and Gay Association)

Sundhedsudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

30. marts 2002

Vedr. B 81: Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod tilbud om insemination, hvis behandlingen ikke foretages af personer, der er læger eller under en læges ansvar.

Kristeligt Folkepartis folketingsgruppe har fremsat ovennævnte beslutningsforslag, møntet på dels at lukke jordemoder Nina Storcks inseminationsklinik, dels at forbyde hjemmeinsemination.

Landsforeningen for bøsser og lesbiske skal i den sammenhæng bemærke,

- at lov om kunstig befrugtning er en forbudslov, der sætter grænser for, hvor langt man må gå med højteknologiske reproduktionsfremmende metoder – man talte i 1997 under debatten netop om forbud mod monsterforskning. Landsforeningen finder ikke, at denne lov skal benyttes til at regulere, hvordan en familie skal se ud. Dette må ligge udenfor Sundhedsministeriets resort.
- at det at forbyde hjemmeinsemination er umuligt – der er ingen juridisk forskel på samleje og hjemmeinsemination.
- at bemærkningernes henvisninger til Børnekonventionen er tendentiøse.
- at der andre steder i Europa opereres med at sikre lesbiske og bøsser og deres børn lige rettigheder med andre familier.
- at der er omfattende undersøgelser indenfor det børnepsykologiske, pædagogiske og sociologiske område, der viser, at det ikke er muligt at skelne børn af lesbiske og bøsser fra andre børn. Landsforeningen skal i den sammenhæng henlede opmærksomheden på den svenske Riksdags 1000 siders redegørelse Barn i homosexuella familjer¹. Redegørelsen har ført til, at Sverige i indeværende Rigsdagssamling forventes at indføre adgang til adoption for bøsser og lesbiske.
- at en sådan lov vil stigmatisere lesbiskes børnefamilier mere end de er i forvejen pga. § 3 i loven om kunstig befrugtning.

Landsforeningen skal i det følgende uddybe disse bemærkninger.

B 81

Forslagsstillerne peger på tre formål med forslaget:

- at sikre intentionen med § 3 i lov om kunstig befrugtning
- at beskytte mod omgåelse af alderskravet ved behandling
- at sikre sundhedsfaglig god omgang med donorsæd, herunder geografisk spredning og begrænsning af antal børn pr. donor.

¹ [http://www.justitie.regeringen.se/propositionermm/sou/pdf/sou2001_10a.pdf+ ..._10b.pdf, ..._10c.pdf og ..._10d.pdf](http://www.justitie.regeringen.se/propositionermm/sou/pdf/sou2001_10a.pdf+..._10b.pdf,..._10c.pdf+..._10d.pdf). Se evt. også Landsforeningen for bøsser og lesbiskes notat til Folketingets Sundhedsudvalg ifm. L183, 1999-2000 (Bilag 20) ell.

Forslaget har alene betydning for insemination, idet andre former for kunstig befrugtning kræver kompliceret lægelig behandling. Insemination er en behandlingsform, der kun kan benyttes til raske, fertile kvinder.

Forslagsstillerne gør i bemærkningerne opmærksom på, at forslaget inkluderer forbud mod hjemmeinsemination.

Børnekonventionen

Forslagsstillernes begrundelser bunder i stor udstrækning på diskussioner vedr. Børnekonventionen. Dels henvises til det oprindelige notat fra Det Danske Center for Menneskerettigheder², dels henvises til Børnelovsudvalgets redegørelse³, som selv refererer til Folketingets behandling af lov om kunstig befrugtning i 1997.

På foranledning af Menneskerettighedscentrets notat udarbejdede Landsforeningen et notat om menneskerettigheder i relation til homoseksuelles børnefamilier⁴, hvori foreningen bl.a. gør opmærksom på, at konventionens brug af begrebet forældre er uklart, men at det nødvendigvis må inkludere såvel sociale som biologiske forældre. Særligt problematisk er den hyppigt citerede artikel 7.1, som siger at "barnet skal [...] så vidt muligt [have] ret til at kende og blive passet af sine forældre." Sætningen kan ikke bruges om biologiske forældre: Det giver ikke mening at sikre, at et barn kan blive passet af sin mors sæddonor. Den passer heller ikke på sociale forældre, idet det ikke giver mening at sikre, at et barn skal kende sine sociale forældre. Artiklen er skrevet med tanke på tvangsfjernelse af børn, og kan ikke bruges i nærværende diskussion.

Menneskerettighedscentret gav overordnet Landsforeningen ret i sin analyse⁵.

Forslagsstillerne refererer Børnelovsudvalgets redegørelse, hvor det siger, at "Danmark gennem sin tiltræden af forskellige konventioner utvivlsomt har påtaget sig forpligtelser til at arbejde for, at børn så vidt muligt skal kende begge forældre" (p.45). Her henviser udvalget imidlertid specifikt til et andet sted i redegørelsen, nemlig afsnittet om konventionsforpligtelser, hvor der står, "*Ses der bort fra kunstig befrugtning og adoption*, er der i konventionen meget klare forudsætninger om, at staterne skal arbejde for, at børn så vidt muligt skal kende begge forældre, samt at forældrene i videst muligt omfang skal have fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling" (vores fremhævelse). Udvalget tager således selv indholdet ud af argumentet i forhold til insemination.

Endelig skal det bemærkes, at forslagsstillernes fortolkning af Menneskerettighedscentrets notat, efter Landsforeningens mening, går ud over notatets konklusioner. I forlængelse af det i bemærkningerne anførte citat fra notatet står således: "Om der af hensyn til barnets tarv skal stilles 'krav om en far', og om de [enlige og lesbiske] derfor skal være afskåret fra en sådan behandling på grund af Danmarks konventionsmæssige forpligtelser, er imidlertid et andet og mere tvivlsomt spørgsmål" (Centrets fremhævelse).

Det er dette notat, der refereredes til i det oprindelige lovforslag vedr. § 3 (L5, 1997), og ved efterfølgende forslag. Alle konklusioner om, at insemination til lesbiske og enlige skulle være

² Notat vedr. forslag til Lov om kunstig befrugtning i forbindelse med lægelig behandling, diagnostik og forskning m.v. (L 200), Eva Ersbøll, Det Danske Center for Menneskerettigheder, 02.05.1996

³ Betænkning om Børns retsstilling, Delbetænkning afgivet af Justitsministeriets Børnelovsudvalg, Betænkning nr. 1350, København 1997

⁴ Menneskerettigheder i relation til homoseksuelles børnefamilier, Søren Laursen, Landsforeningen for bøsser og lesbiske, 15.07.1996 (<http://www.lbl.dk/foreningen/udvalg/RPU/menneskerettigheder/DCMR.notat.html>)

⁵ Bemærkninger til notat af 15.07.1996 fra Landsforeningen for bøsser og lesbiske vedrørende menneskerettigheder i relation til homoseksuelles børnefamilier, Eva Jersbøll, Det Danske Center for

konventionsstridigt, kan altså føres tilbage til dette notat, som, hvis det citeres korrekt, udtaler sig yderst forbeholdent i forhold til det spørgsmål.

Alderskravet

Forslagsstillerne mener, at det er et problem, at insemination kan udføres udenfor lægeligt regi, idet det kan føre til en omgåelse af alderskravet i lov om kunstig befrugtning, som siger, at behandling ikke må påbegyndes hvis kvinden er over 45 år.

Det er imidlertid helt meningsløst i denne sammenhæng. Begrundelsen for alderskravet er, at der er eksempler på, at fertilitetslæger har etableret graviditet hos kvinder over 60 år.

Der er altså tale om at forbyde at frembringe graviditet ved en teknisk krævende lægelig behandling. Insemination kan ikke resultere i graviditet hos kvinder efter klimakteriet.

Europa

Der sker mange ting vedrørende bøssers og lesbiskes børnefamilier rundt om i Europa.

Ligestillingen er nået længst i Holland. Her har man åbnet ægteskabet for par af samme køn, ligesom man har inført adgang til adoption, dog kun af hollandske børn. Et barn, der fødes i et registreret partnerskab eller et ægteskab bestående af to kvinder får automatisk to forældre ved fødslen, idet moderens partner automatisk anerkendes som barnets anden forælder – altså en analogi til *pater est-reglen*.

I Sverige har regeringen fremsat forslag om lesbisk og bøssers adgang til adoption, et lovforslag, der forventes at blive vedtaget i indeværende samling. Justitsminister Thomas Bodström har for nylig udtalt, at man formodentligt til efteråret vil stille forslag om lesbisk adgang til kunstig befrugtning i det offentlige sundhedsvæsen.

Lesbiske har i dag adgang til insemination i Belgien, Holland, Irland, Rusland, Spanien og Storbritannien.

Den liberale gruppe i Europaparlamentet, ELDR, vedtog den 28. september 2001 en resolution⁶, som opfordrer alle EU medlemslande til at sikre par af samme køn rettigheder på linie med ægteskab inklusive forældrerettigheder. Resolutionen blev vedtaget enstemmigt. (De danske medlemmer af ELDR er Venstre – Danmarks Liberale Parti og Det Radikale Venstre.)

EU kommissionen har i det sidste halv år støttet et projekt, der går ud på at skabe netværker og erfaringsudvekslinger mellem regnbuefamilierne på tværs af EU.

Syge kvinders manglende adgang til behandling

Lesbiske kan, ligesom heteroseksuelle kvinder, være ramt af sygdom, der gør, at de ikke kan blive gravide – altså medicinsk betinget infertilitet. Der kan f.eks. være tale om, at kvinden har lukkede ægledere. Det kan behandles af en læge. Men i denne situation skal lægen skelne mellem sine patienter. De lider af samme sygdom, men nogle kan behandles, andre kan ikke. Og det afgørende er, hvem patienten lever sammen med.

En sådan forskelsbehandling af patienter er yderst utilfredsstillende og er et produkt af § 3 i loven om kunstig befrugtning, som ønskes skærpet med det nye forslag.

Hjemmeinsemination uregulerbar

Børnelovsudvalget skriver i sin redegørelse (p. 71) at "der ikke kan opstilles nogen retsteknisk brugbar grænse mellem seksuelt forhold og insemination uden en læges medvirken."

⁶

Her siger juristerne altså, at der juridisk ikke kan skelnes mellem samleje og hjemmeinsemination. Dette spørgsmål var også genstand for en indgående analyse i daværende sundhedsminister Ester Larsens redegørelse for Folketinget⁷, hvori hun konkluderede, at der ikke burde indføres regulering:

"Arbejdsgruppens analyser fører til den konklusion, at der kan tales om et lovgivningsbehov i to diametralt modsatte situationer, nemlig hvis man:

- klart vil forbyde insemination af enlige kvinder og lesbiske kvinder, eller
- vil give enlige kvinder og lesbiske kvinder en ret til insemination, uanset om der foreligger en ufrivillig barnløshed eller ej.

I den første situation må forbudet rette sig mod enhver, altså ikke blot mod læger og andet sundhedspersonale. Man vil dermed stå i en situation, som når man diskuterer en autorisationsordning, nemlig at kontrollerbarheden vil være meget ringe.

I den anden situation ville man blive nødt til at give par samme ret til insemination, uanset om der foreligger ufrivillig barnløshed eller ej. Det ville fjerne begrundelsen for, at behandlingen gives i sundhedsvæsenet.

Jeg er af den opfattelse, at analysen klart fører til, at den gældende praksis bør opretholdes uændret."

I bemærkningerne til beslutningsforslaget konkluderer forslagsstillerne korrekt, at forslaget nødvendigvis må inkludere hjemmeinsemination. Forslaget vil således føre til en lov, der forbyder handlinger, med hvilke der umuligt kan føres kontrol. Alene af den grund, bør forslaget forkastes.

Omgang med donorsæd

Allerede i dag rekvirerer kvinder sæd fra udenlandske sædbanker til hjemmeinsemination. Der er også private sæddonorer, der i stor stil tilbyder sæd til kvinder på uofficielt plan. Sådanne donationer vil kriminaliseres ved forslaget, men vil fortsat være ukontrollerbar.

Med forslaget vil således blot fjernes den mulighed, der i dag er for behandling med donorsæd, som behandles efter Sundhedsministeriets retningslinier, nemlig på Jordemoder Nina Storcks klinik.

Loven fører ikke til regnbuefamiliernes endeligt

En lukning af Nina Storcks klinik vil ikke føre til, at lesbiske og enlige fremover ikke vil få børn. Hjemmeinsemination vil fortsat forgå, ligesom kvinder, der ønsker behandling på klinik blot kan søge til udlandet og få behandling der.

Gennemførelse af forslaget vil derfor være et slag i luften og føre til lov uden kontrolmulighed. Og så vil det føre til en yderligere stigmatisering af regnbuefamilierne.

Med venlig hilsen

LANDSFORENINGEN FOR BØSSER OG LESBISKE

Søren Laursen
Politisk sekretær

⁷ Redegørelse af 10/12 1992 om etiske problemer i forbindelse med forplantningsteknologien. (Redegørelse R